

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 27ης Σεπτεμβρίου 2012*

«Κρατικές ενισχύσεις — Τομέας των οπωροκηπευτικών — “Προγράμματα περιόδου εμπορίας” για τη στήριξη της αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών στη Γαλλία — Απόφαση με την οποία η ενίσχυση κρίνεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά — Έννοια του όρου “κρατική ενίσχυση” — Κρατικοί πόροι — Συγχρηματοδότηση από δημόσιο φορέα και από τις εισφορές που καταβάλλουν προαιρετικά οι οργανώσεις παραγωγών — Επιχειρήματα που δεν προβλήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία — Υποχρέωση αιτιολόγησης»

Στην υπόθεση T-139/09,

Γαλλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη αρχικά από την E. Belliard, τον G. de Bergues και την A.-L. During και στη συνέχεια από την E. Belliard, τον G. de Bergues και τον J. Gstalter,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον B. Stromsky,

καθής,

με αντικείμενο προσφυγή ακύρωσης της απόφασης C(2009) 203 τελικό της Επιτροπής, της 28ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με τα «προγράμματα περιόδου εμπορίας» που έθεσε σε εφαρμογή η Γαλλία στον τομέα των οπωροκηπευτικών,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Kanninen, πρόεδρο, N. Wahl και S. Soldevila Fragoso (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: C. Kristensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 23ης Απριλίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 1 Το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ προβλέπει τα εξής:

«Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως.»

Η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία

Office national interprofessionnel des fruits, des légumes et de l'horticulture (Εθνικός Διεπαγγελματικός Οργανισμός Οπωροκηπευτικών και Κηπουρικής)

- 2 Το άρθρο L.621-1 του code rural (γαλλικού Αγροτικού Κώδικα), όπως ίσχυε την 1η Ιανουαρίου 2002 (στο εξής: code rural), ορίζει ότι, «με σκοπό την επίτευξη των στόχων που έχει θέσει η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τη συμβολή στη διασφάλιση και στη βελτίωση των εισοδημάτων, στη μείωση των ανισοτήτων, στην άριστη χρησιμοποίηση των συντελεστών παραγωγής και στη σταθεροποίηση των αγορών προς το συμφέρον των παραγωγών, των μεταποιητών, των εμπόρων και των καταναλωτών, παρέχεται η δυνατότητα έκδοσης διατάγματος, κατόπιν γνωμοδότησης του Συμβουλίου της Επικρατείας, για την ίδρυση φορέων παρέμβασης ανά προϊόν ή ανά κατηγορία προϊόντων στον τομέα της γεωργίας και στον τομέα των τροφίμων».

- 3 Το άρθρο L.621-2 του code rural διευκρινίζει τα εξής:

«Οι φορείς αυτοί αποτελούν δημόσιους οργανισμούς εμπορικού και βιομηχανικού χαρακτήρα υπό την εποπτεία του Δημοσίου, οι οποίοι ασκούν την αρμοδιότητά τους στο σύνολο του τομέα της γεωργίας και του τομέα των τροφίμων για τα προϊόντα για τα οποία είναι αρμόδια. Στους οργανισμούς αυτούς είναι δυνατόν να ανατίθενται διοικητικά καθήκοντα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Το προσωπικό των εν λόγω οργανισμών διέπεται από ενιαίο καθεστώς δημόσιου δικαίου, το οποίο καθορίζεται με διάταγμα.»

Οι γεωργικές οικονομικές επιτροπές

– Έργο και έγκριση

- 4 Το άρθρο L.551-1 του code rural προβλέπει ότι, «σε κάθε περιφέρεια, οι γεωργικοί συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους, οι γεωργικές συνεταιριστικές εταιρίες, οι γεωργικές συνδικαλιστικές οργανώσεις, εκτός από τις γενικής φύσης συνδικαλιστικές οργανώσεις, που διέπονται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του code du travail (Εργατικού Κώδικα), τα σωματεία παραγωγών γεωργικών προϊόντων που διέπονται από τις διατάξεις του νόμου της 1ης Ιουλίου 1901, όταν έχουν ως σκοπό να ελέγχουν, σε σταθερή βάση, την αξιοποίηση της παραγωγής τους, να ενισχύουν την εμπορική οργάνωση των παραγωγών, να οργανώνουν την παραγωγή σε ορισμένη περιοχή και να εξασφαλίζουν τη μελλοντική βιωσιμότητά της, μπορούν να αναγνωρίζονται από τις διοικητικές αρχές ως οργανώσεις παραγωγών».

5 Το άρθρο L.552-1 του code rural προβλέπει τα εξής:

«Οι αναγνωρισμένοι οργανισμοί που απαριθμούνται στο προηγούμενο άρθρο και οι γενικής ή ειδικής φύσης γεωργικές συνδικαλιστικές οργανώσεις μπορούν, με σκοπό την εναρμόνιση των κλάδων της παραγωγής, της εμπορίας και της τιμολόγησης και την εφαρμογή κοινών κανόνων διάθεσης των προϊόντων στην αγορά, να προβαίνουν από κοινού στη δημιουργία, εντός συγκεκριμένης περιφέρειας και για τον ίδιο τομέα προϊόντων, όπως ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου L.551-1, μιας γεωργικής οικονομικής επιτροπής.

Οι γεωργικές οικονομικές επιτροπές πρέπει να είναι είτε γεωργικές συνδικαλιστικές οργανώσεις διεπόμενες από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του Εργατικού Κώδικα είτε σωματεία διεπόμενα από τον νόμο της 1ης Ιουλίου 1901 [...]

Οι γεωργικές οικονομικές επιτροπές θεσπίζουν κανόνες που έχουν εφαρμογή σε όλα τα μέλη τους.

Οι γεωργικές οικονομικές επιτροπές συμβάλλουν στην εφαρμογή της εθνικής και της κοινοτικής οικονομικής πολιτικής και μπορεί να ζητείται η γνώμη τους ως προς τις γενικές κατευθύνσεις της πολιτικής στον τομέα που τις αφορά.»

6 Το άρθρο L.552-2 του εν λόγω code rural διευκρινίζει τα εξής:

«Οι προτεραιότητες και τα ειδικά πλεονεκτήματα που προβλέπονται για τις αναγνωρισμένες ενώσεις παραγωγών επιτρέπεται να χορηγούνται και στις γεωργικές οικονομικές επιτροπές που έχουν εγκριθεί από τις διοικητικές αρχές.

Η έγκριση χορηγείται, αναστέλλεται ή ανακαλείται από τη διοικητική αρχή κατόπιν γνωμοδότησης του ανώτατου συμβουλίου προσανατολισμού της οικονομίας στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 14I του τροποποιημένου νόμου της 8ης Αυγούστου 1962 που συμπληρώνει τον νόμο για τις κατευθυντήριες γραμμές στη γεωργία.»

7 Κατά το άρθρο L.554-1, πρώτο εδάφιο, του code rural, «οι γεωργικές οικονομικές επιτροπές που αποδεικνύουν ότι έχουν επαρκή πείρα σε ορισμένους τομείς μπορούν να ζητούν από τις αρμόδιες διοικητικές αρχές να καθίστανται οι κανόνες τους οποίους έχουν αποδεχθεί τα μέλη τους και προβλέπονται στο άρθρο 15β, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1035/72 του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 1972, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών, υποχρεωτικοί για τους παραγωγούς που είναι εγκατεστημένοι, εντός της περιφέρειάς τους, σε μία ή περισσότερες οικονομικές ζώνες».

8 Το άρθρο R*552-1 του code rural διευκρινίζει ότι «την αίτηση έγκρισης υποβάλλει για ορισμένη περιφέρεια ή για συγκεκριμένο τομέα προϊόντων η γεωργική οικονομική επιτροπή στο Υπουργείο Γεωργίας μέσω του νομάρχη του νομού της έδρας της επιτροπής αυτής» και το άρθρο R*552-2 ορίζει ότι η αίτηση αυτή πρέπει να συνοδεύεται από ορισμένα έγγραφα, μεταξύ των οποίων το «καταστατικό της επιτροπής», το οποίο πρέπει να περιέχει τη ρήτρα ότι «οι κανόνες τους οποίους θεσπίζει η επιτροπή δεν έχουν εφαρμογή πριν εγκριθούν από τον Υπουργό Γεωργίας», μια «δήλωση που να διευκρινίζει τη φύση και τις μορφές της ενίσχυσης που ενδέχεται να παρέχει η επιτροπή στα μέλη της» και τα «κείμενα των κανόνων που θεσπίζει η επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου L.552-1». Το άρθρο R.552-4 του code rural διευκρινίζει τέλος ότι, «κατόπιν γνωμοδότησης του ανώτατου συμβουλίου προσανατολισμού και συντονισμού της οικονομίας στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων, ο Υπουργός Γεωργίας αποφαινεται, κατ' εφαρμογή του άρθρου L.552-2, επί της αίτησης έγκρισης».

– Λειτουργία

- 9 Κατά το άρθρο R.552-10, πρώτο εδάφιο, του code rural, «οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές δεν μπορούν να θεσπίζουν νέους κανόνες ή να τροποποιούν τους εγκεκριμένους ήδη κανόνες χωρίς τη ρητή έγκριση του Υπουργού Γεωργίας, κατόπιν γνωμοδότησης του ανώτατου συμβουλίου προσανατολισμού και συντονισμού της οικονομίας στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων».
- 10 Το άρθρο R.552-11, πρώτο εδάφιο, του code rural προβλέπει εξάλλου ότι «ο Υπουργός Γεωργίας διορίζει έναν αντιπρόσωπό του σε κάθε εγκεκριμένη γεωργική οικονομική επιτροπή» και ότι «ο αντιπρόσωπος αυτός, ο οποίος έχει τον ρόλο τεχνικού συμβούλου της επιτροπής, μετέχει στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και στις γενικές συνελεύσεις ή εκπροσωπείται σ' αυτές, υπό τις προϋποθέσεις που έχει θέσει ο Υπουργός Γεωργίας», «μπορεί να συμβουλευτεί επιτόπου κάθε έγγραφο και στοιχείο που αφορά τη δραστηριότητα της επιτροπής ή των οργανισμών που είναι μέλη της ή να ζητεί να του διαβιβαστούν τα εν λόγω έγγραφα ή στοιχεία» και «ενημερώνεται κατά τακτά διαστήματα για κάθε απόφαση του διοικητικού συμβουλίου και για τα ψηφίσματα ή τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης».
- 11 Τέλος, το άρθρο R.552-14 του code rural προβλέπει τα εξής:

«Ο Υπουργός Γεωργίας μπορεί οποτεδήποτε, κατόπιν διατύπωσης παρατηρήσεων από την επιτροπή και της έκδοσης γνωμοδότησης από το ανώτατο συμβούλιο προσανατολισμού και συντονισμού της οικονομίας στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων, να ανακαλέσει την έγκριση που έχει ήδη δοθεί σε ισχύοντες κανόνες. Ο Υπουργός καθορίζει την ημερομηνία από την οποία αρχίζει να ισχύει η ανάκληση. Η συνέχιση της εφαρμογής από την επιτροπή των κανόνων αυτών έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια της ιδιότητας της εγκεκριμένης επιτροπής [...]».

– Τέλη εγγραφής και εισφορές

- 12 Κατά το άρθρο L.553-1 του code rural, «στους οργανισμούς που έχουν αναγνωριστεί ή εγκριθεί υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα L.551-1 και L.552-2 μπορεί να δοθεί, με διάταγμα εκδιδόμενο κατόπιν γνωμοδότησης του Συμβουλίου της Επικρατείας, η άδεια να εισπράττει τέλη εγγραφής και εισφορές, που υπολογίζονται είτε επί της αξίας των προϊόντων είτε επί των καλλιεργούμενων εκτάσεων είτε επί συνδυασμού των δύο αυτών στοιχείων».
- 13 Το άρθρο R*553-2 του code rural, το οποίο αφορά τις αναγνωρισμένες ενώσεις παραγωγών, ορίζει ότι οι οργανώσεις αυτές «μπορούν να εισπράττουν από κάθε μέλος τους τέλη εγγραφής, των οποίων το ύψος καθορίζεται ενιαία για κάθε παραγωγό, και εισφορές που υπολογίζονται επί της αξίας της παραγωγής την οποία εμπορεύονται και λόγω της οποίας έχουν αναγνωριστεί» και ότι «το ύψος των τελών εγγραφής και το ποσοστό των εισφορών δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζει ο Υπουργός Γεωργίας, κατόπιν γνωμοδότησης του ανώτατου συμβουλίου προσανατολισμού και συντονισμού της οικονομίας στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων».
- 14 Το άρθρο R*553-5 του code rural, το οποίο αφορά τα τέλη εγγραφής και τις εισφορές των αναγνωρισμένων ενώσεων παραγωγών, προβλέπει ότι «το ύψος των τελών εγγραφής και το ποσοστό των εισφορών, καθώς και οι τρόποι καταβολής τους, καθορίζονται από την τακτική γενική συνέλευση».
- 15 Το άρθρο R*553-6 του code rural διευκρινίζει ομοίως ότι «οι εγκεκριμένες οικονομικές επιτροπές μπορούν να εισπράττουν από κάθε μέλος τους τέλη εγγραφής καθώς και εισφορές από τα μέλη τους που έχουν την ιδιότητα αναγνωρισμένης ένωσης παραγωγών, οι οποίες ανέρχονται σε ορισμένο ποσοστό των εισφορών που εισπράττει η οικεία ένωση», και ότι «ο Υπουργός Γεωργίας μπορεί,

κατόπιν γνωμοδότησης του ανώτατου συμβουλίου προσανατολισμού και συντονισμού της οικονομίας στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων, να καθορίζει το ανώτατο όριο των εισφορών που εισπράττουν οι επιτροπές».

- 16 Το άρθρο R*553-7, πρώτο εδάφιο, του code rural εκθέτει ότι, «όταν μια γεωργική οικονομική επιτροπή που έχει εγκριθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου L.552-2 έχει επιτύχει να κηρυχθούν υποχρεωτικοί για όλους τους παραγωγούς της περιφέρειάς της ένας ή περισσότεροι από τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί για τους παραγωγούς και τις ενώσεις παραγωγών που είναι μέλη της, οι παραγωγοί για τους οποίους έχει καταστεί υποχρεωτικός ο κανόνας αυτός οφείλουν στην επιτροπή, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, το σύνολο ή ένα μέρος των εισφορών που καθορίζονται κατ' εφαρμογή του άρθρου R.553-2».

– Έλεγχος από τη διοικητική αρχή

- 17 Το άρθρο R*553-10 του code rural προβλέπει τα εξής:

«Ο έλεγχος που ασκεί ο Υπουργός Γεωργίας επί των εγκεκριμένων οικονομικών επιτροπών και των αναγνωρισμένων ενώσεων παραγωγών αφορά κυρίως:

- τη λογιστική καταχώριση και το νομότυπο των πράξεων των φορέων αυτών,
- τη χρήση των χορηγούμενων ενισχύσεων, και ειδικότερα των ενισχύσεων που ενδέχεται να χορηγούνται από το Δημόσιο, τους οργανισμούς αυτοδιοίκησης, τα δημόσια ιδρύματα και τις εταιρίες μικτής οικονομίας,
- την εφαρμογή από τις ενώσεις παραγωγών, τις γεωργικές οικονομικές επιτροπές και τους φορείς και παραγωγούς που είναι μέλη τους κανόνων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή των άρθρων L.551-1 και L.552-1, καθώς και την εφαρμογή των ισχυόντων νόμων και κανονιστικών πράξεων, και ειδικότερα των νόμων και κανονιστικών πράξεων που έχουν εκδοθεί με σκοπό την πάταξη της απάτης και την τυποποίηση».

- 18 Προς τούτο, το άρθρο R*553-13 του code rural προβλέπει ότι «οι εξουσιοδοτημένοι από τον Υπουργό Γεωργίας υπάλληλοι του Υπουργείου Γεωργίας έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες των αναγνωρισμένων ενώσεων παραγωγών και των εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών» και ότι «μπορούν να λαμβάνουν επιτόπου γνώση κάθε εγγράφου ή στοιχείου λογιστικής ή διοικητικής φύσης». Ομοίως, κατά το άρθρο R*553-14, «οι μόνιμοι ή έκτακτοι υπάλληλοι του Υπουργείου Γεωργίας, και ειδικότερα οι υπάλληλοι της υπηρεσίας πάταξης της απάτης και ποιοτικού ελέγχου, μετέχουν από κοινού με τους υπαλλήλους των ενδιαφερόμενων φορέων στον έλεγχο της εφαρμογής από τους φορείς αυτούς και από τους αγρότες παραγωγούς των ισχυόντων κανόνων που έχουν θεσπίσει οι ενώσεις παραγωγών και οι γεωργικές οικονομικές επιτροπές».

- 19 Τέλος, το άρθρο R*553-16 του code rural διευκρινίζει ότι «ο έλεγχος που πρέπει να διενεργείται ενόψει της εφαρμογής [του άρθρου] R.553-7 σχετικά με τα τέλη εγγραφής και τις εισφορές ασκείται υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο R.553-14».

Ιστορικό της διαφοράς

- 20 Ο Office national interprofessionnel des fruits, des légumes et de l'horticulture (Εθνικός Διεπαγγελματικός Οργανισμός Οπωροκηπευτικών και Κηπουρικής, στο εξής: Oniflhor), δημόσιος οργανισμός εμπορικού και βιομηχανικού χαρακτήρα που υπόκειται στην εποπτεία του Γαλλικού Δημοσίου, έχει ως κύριο έργο την ενίσχυση της οικονομικής αποδοτικότητας του τομέα των οπωροκηπευτικών.

- 21 Οι γεωργικές οικονομικές επιτροπές είναι οι περιφερειακές ενώσεις των οργανώσεων των αγροτών παραγωγών ορισμένου τομέα, οι οποίες ονομάζονταν μέχρι το 1999 «ενώσεις παραγωγών γεωργικών προϊόντων», και αποσκοπούν στη θέσπιση κοινών κανόνων για τα μέλη τους, ώστε να εναρμονιστούν οι κλάδοι της παραγωγής, της εμπορίας, της τιμολόγησης και της διάθεσης των προϊόντων στην αγορά.
- 22 Στις 31 Ιουλίου 2002 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατόπιν καταγγελίας που της είχε υποβληθεί, ζήτησε από τη Γαλλική Δημοκρατία να της παράσχει στοιχεία σχετικά με ορισμένες ενισχύσεις στον τομέα των οπωροκηπευτικών, οι οποίες, χωρίς να κοινοποιηθούν, είχαν καταβληθεί στις οργανώσεις αγροτών παραγωγών, στο πλαίσιο προγραμμάτων περιόδου εμπορίας, από ένα επιχειρησιακό ταμείο που διαχειρίζονταν οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές και που χρηματοδοτούνταν από τον *Oniflor* και από τις εισφορές των οργανώσεων παραγωγών (στο εξής: εισφορές των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών). Με τα προγράμματα περιόδου εμπορίας αυτά επιδιώκονταν ο περιορισμός των αρνητικών επιπτώσεων της προσωρινής ύπαρξης πλεονασματικής προσφοράς οπωροκηπευτικών, η ρύθμιση των τιμών στην αγορά χάρη σε συντονισμένες κοινές ενέργειες και η χρηματοδότηση των διαρθρωτικών δράσεων που αποσκοπούσαν στην προσαρμογή ενός τομέα στις συνθήκες της αγοράς.
- 23 Στις 21 Οκτωβρίου 2002 πραγματοποιήθηκε συνάντηση της Επιτροπής με τις γαλλικές αρχές, κατόπιν της οποίας οι αρχές αυτές υπέβαλαν στις 26 Δεκεμβρίου 2002 στοιχεία που επιβεβαίωναν ότι από το 1992 μέχρι το 2002 είχαν χορηγηθεί τέτοιες ενισχύσεις. Στις 16 Απριλίου 2003 η Επιτροπή ζήτησε να της υποβληθεί πλήρης κατάλογος των εν λόγω ενισχύσεων. Οι γαλλικές αρχές ανταποκρίθηκαν στο αίτημα αυτό στις 22 Ιουλίου 2003.
- 24 Με έγγραφο της 20ής Ιουλίου 2005, η Επιτροπή ενημέρωσε τη Γαλλική Δημοκρατία για την απόφασή της να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξέτασης, την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ (στο εξής: απόφαση έναρξης της διαδικασίας).
- 25 Η απόφαση έναρξης της διαδικασίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της 22ας Σεπτεμβρίου 2005 (ΕΕ C 233, σ. 21). Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των επίμαχων μέτρων που είχαν εφαρμοστεί στο πλαίσιο των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας (στο εξής: επίμαχα μέτρα).
- 26 Οι γαλλικές αρχές διαβίβασαν στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις τους με έγγραφο της 4ης Οκτωβρίου 2005.
- 27 Στις 20 Οκτωβρίου 2005 η *Fédération de l'organisation économique fruits et légumes* (Ομοσπονδία των Γεωργικών Οικονομικών Επιτροπών στον τομέα της παραγωγής οπωροκηπευτικών, στο εξής: *Fedecom*), η οποία αποτελεί ενδιαφερόμενο τρίτο μέρος, απέστειλε στην Επιτροπή έγγραφο στο οποίο περιγράφονταν, μεταξύ άλλων, η σύνθεση, οι τρόποι χρηματοδότησης και ο ρόλος των εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών κατά τη χορήγηση των επίμαχων ενισχύσεων και το οποίο διαβιβάστηκε στις γαλλικές αρχές την 1η Δεκεμβρίου 2005. Οι εν λόγω αρχές δεν έθεσαν υπό αμφισβήτηση τα στοιχεία αυτά με το έγγραφο που απέστειλαν στις 28 Δεκεμβρίου 2005 και με το οποίο εξάλλου αφενός επέτρεψαν να διαβιβαστούν στη *Fedecom* τα έγγραφά τους της 26ης Δεκεμβρίου 2002 και της 22ας Ιουλίου 2003 και αφετέρου επέφεραν μια διόρθωση στο ποσό των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν το 2002.
- 28 Κατόπιν της περάτωσης της επίσημης διαδικασίας εξέτασης, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2009) 203 τελικό, της 28ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με τα «προγράμματα περιόδου εμπορίας» που έθεσε σε εφαρμογή η Γαλλία στον τομέα των οπωροκηπευτικών (ΕΕ L 127, σ. 11, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

29 Με την προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή έκρινε ότι οι ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί στις οργανώσεις αγροτών παραγωγών στο πλαίσιο των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις που ήταν παράνομες και ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Ως εκ τούτου, διέταξε τη Γαλλική Δημοκρατία να τις ανακτήσει εντόκως από τους λήπτες.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

30 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] στις 8 Απριλίου 2009, η Γαλλική Δημοκρατία άσκησε την παρούσα προσφυγή.

31 Κατόπιν έκθεσης του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

32 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 23ης Απριλίου 2012.

33 Η Γαλλική Δημοκρατία ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος κατά το οποίο αφορά το τμήμα των επίμαχων μέτρων που χρηματοδοτείται από τις εισφορές των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών,
- επικουρικώς, να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση στο σύνολό της,
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

34 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

- να απορρίψει την προσφυγή της Γαλλικής Δημοκρατίας,
- να καταδικάσει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

35 Η Γαλλική Δημοκρατία προβάλλει προς στήριξη της προσφυγής της δύο λόγους ακύρωσης: πρώτον, παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης και, δεύτερον, ύπαρξη νομικού σφάλματος, καθόσον η Επιτροπή χαρακτήρισε ως κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ ορισμένα μέτρα που χρηματοδοτούνται από προαιρετικές εισφορές του οικείου τομέα.

Επί του πρώτου λόγου ακύρωσης: παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης

36 Η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι αιτιολογημένη, όσον αφορά τα επίμαχα μέτρα που χρηματοδοτούνται από τις εισφορές των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών, καθόσον η Επιτροπή, όταν η απόφασή της αποκλίνει, όπως εν προκειμένω, από το περιεχόμενο που είχαν παγίως οι προγενέστερες αποφάσεις της, έχει την υποχρέωση να αναπτύσσει με σαφήνεια τη συλλογιστική της. Η Επιτροπή συγκεκριμένα δεν αιτιολόγησε γιατί χαρακτήρισε ως κρατική ενίσχυση ακόμη και μέτρα που χρηματοδοτούνται από προαιρετικές εισφορές.

37 Κατά πάγια νομολογία, το περιεχόμενο της υποχρέωσης αιτιολόγησης εξαρτάται από τη φύση της οικείας πράξης και από το πλαίσιο εντός του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη αυτή. Από την αιτιολογία πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη, ώστε αφενός ο δικαστής της Ένωσης να μπορεί να ασκεί τον έλεγχο νομιμότητας και αφετέρου οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούσαν τη λήψη του μέτρου,

για να μπορούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους και να εξακριβώσουν αν η απόφαση είναι βάσιμη. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξης ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατύπωσής της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Νοεμβρίου 2011, T-238/09, Sniace κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευτεί στη Συλλογή, σκέψη 37).

- 38 Ειδικότερα, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να λαμβάνει θέση επί όλων των επιχειρημάτων που έχουν προβάλει ενώπιόν της οι ενδιαφερόμενοι. Αρκεί να εκθέτει τα πραγματικά περιστατικά και τις νομικές εκτιμήσεις που έχουν ουσιώδη σημασία στο πλαίσιο της όλης οικονομίας της απόφασης (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2008, C-341/06 P και C-342/06 P, Chronopost και La Poste κατά UFEEX κ.λπ., Συλλογή 2008, σ. I-4777, σκέψη 96, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 3ης Μαρτίου 2010, T-102/07 και T-120/07, Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. II-585, σκέψη 180).
- 39 Τέλος, από τη νομολογία προκύπτει ότι, μολονότι η απόφαση της Επιτροπής της οποίας το περιεχόμενο δεν αποκλίνει από το περιεχόμενο που είχαν παγίως οι προγενέστερες αποφάσεις της μπορεί να αιτιολογείται συνοπτικώς, ιδίως με την επίκληση τω προγενέστερων αυτών αποφάσεων, εντούτοις, όταν η εν λόγω απόφαση βαίνει αισθητά πέραν των προγενέστερων αποφάσεων, η Επιτροπή οφείλει να αναπτύσσει ρητώς τη συλλογιστική της (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1975, 73/74, Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 457, σκέψη 31, της 11ης Δεκεμβρίου 2008, C-295/07 P, Επιτροπή κατά Département du Loiret, Συλλογή 2008, σ. I-9363, σκέψη 44, και της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, C-521/09 P, Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-8947, σκέψη 155).
- 40 Με γνώμονα τις αρχές αυτές πρέπει συνεπώς να εξεταστεί ο λόγος ακύρωσης που στηρίζεται στον ισχυρισμό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη.
- 41 Εν προκειμένω, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή καλούνταν για πρώτη φορά να εξετάσει το ζήτημα αν τα μέτρα που χρηματοδοτούνται συγχρόνως από κρατικές εισφορές και από προαιρετικές εισφορές των επαγγελματιών ορισμένου τομέα μπορούν να συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Επομένως, η Επιτροπή όφειλε να απαντήσει εμπεριστατωμένα στα επιχειρήματα που είχε διατυπώσει η Γαλλική Δημοκρατία κατά τη διοικητική διαδικασία σχετικά με τον χαρακτηρισμό των εισφορών των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών ως κρατικών πόρων.
- 42 Με τις αιτιολογικές σκέψεις 24 έως 28 της προσβαλλόμενης απόφασης η Επιτροπή εξέτασε καταρχάς λεπτομερώς τον μηχανισμό χρηματοδότησης των επίμαχων μέτρων. Η Επιτροπή διαπίστωσε συγκεκριμένα ότι τα εν λόγω μέτρα χρηματοδοτούνταν από ένα ταμείο, το οποίο διαχειρίζονταν οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές και στο οποίο παρέχονταν πόροι βάσει των ίδιων αρχών με εκείνες που εφαρμόζονται στις κοινοτικές ενισχύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) 2200/96 του Συμβουλίου, της 28ης Οκτωβρίου 1996, για την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα των οπωροκηπευτικών (ΕΕ L 297, σ. 1), δηλαδή πόροι που προέρχονταν συγχρόνως από δημόσιες ενισχύσεις και από οικονομικές εισφορές των παραγωγών, οι οποίες καθορίζονταν με βάση τις ποσότητες ή την αξία των οπωροκηπευτικών που αποτελούσαν αντικείμενο εμπορίας και κυμαίνονταν μεταξύ του 30 % και του 50 % του συνόλου των πόρων του ταμείου αυτού. Οι εισφορές όμως που κατέβαλλαν οι οργανώσεις παραγωγών καταβάλλονταν προαιρετικά και μόνο και οι διοικητικές αρχές δεν είχαν καταστήσει υποχρεωτική την καταβολή τους. Η μη καταβολή των εισφορών αυτών είχε ως συνέπεια να αποκλείονται οι οικείες οργανώσεις παραγωγών από τις δημόσιες ενισχύσεις.

- 43 Εξάλλου, από την αιτιολογική σκέψη 40 της προσβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι η Γαλλική Δημοκρατία, με το έγγραφο της 4ης Οκτωβρίου 2005 με το οποίο διατύπωσε τις παρατηρήσεις της σχετικά με την απόφαση έναρξης της επίσημης διαδικασίας εξέτασης, ανέφερε ότι οι εισφορές που καταβάλλονταν από τους επαγγελματίες και προορίζονταν για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας δεν μπορούσαν να εξομοιωθούν με κρατικούς πόρους, διότι καταβάλλονταν σε προαιρετική βάση, οι δημόσιες αρχές δεν είχαν καταστήσει υποχρεωτική την καταβολή τους επεκτείνοντας την υποχρέωση αυτή σε όλες τις οικείες οργανώσεις παραγωγών και οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές μπορούσαν να τις χρησιμοποιούν ελεύθερα.
- 44 Η Επιτροπή εξέτασε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 43 έως 62 της προσβαλλόμενης απόφασης, αν τα επίμαχα μέτρα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Έτσι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 52 έως 56 της προσβαλλόμενης απόφασης, ανέφερε ότι η νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Μαρτίου 1977, 78/76, Steinike & Weinlig, Συλλογή τόμος 1977, σ. 171, και της 11ης Νοεμβρίου 1987, 259/85, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4393, σκέψη 23) την υποχρεώνει να εφαρμόσει ως κριτήριο τους όρους και τα αποτελέσματα του καθεστώτος ενισχύσεων, προκειμένου να εξακριβώσει κατά πόσον το καθεστώς αυτό συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ και ότι ο υποχρεωτικός ή προαιρετικός χαρακτήρας των σχετικών εισφορών δεν έχει καμία σημασία για την εφαρμογή της αρχής αυτής. Επιπλέον, η Επιτροπή εξέτασε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 57 έως 61 της προσβαλλόμενης απόφασης, τη νομολογία τη σχετική με την έννοια του όρου «κρατικοί πόροι» (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 2004, C-345/02, Pearle κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-7139, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Σεπτεμβρίου 2007, T-136/05, Salvat père & fils κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-4063) και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η νομολογία αυτή δεν θέτει ζήτημα νομιμότητας της αρχής αυτής. Τέλος, με την αιτιολογική σκέψη 61 της προσβαλλόμενης απόφασης, τόνισε ότι εν προκειμένω, ακόμη και αν οι εισφορές είναι προαιρετικές, οι δημόσιες αρχές παρέχουν ισχυρά κίνητρα για να αποφασιστεί η καταβολή τους. Κατόπιν αυτών, η Επιτροπή κατέληξε, με την αιτιολογική σκέψη 62 της προσβαλλόμενης απόφασης, ότι τα επίμαχα μέτρα συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 45 Το γεγονός και μόνο ότι η νομολογία που επικαλέστηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση αφορούσε αποκλειστικά υποχρεωτικές εισφορές δεν αρκεί ως θεμελίωση του ισχυρισμού ότι η αιτιολογία της εν λόγω απόφασης είναι ανεπαρκής. Υπενθυμίζεται καταρχάς ότι ο δικαστής της Ένωσης δεν είχε εξετάσει ποτέ το ζήτημα αν τα μέτρα που χρηματοδοτούνται συγχρόνως από κρατικές εισφορές και από προαιρετικές εισφορές των επαγγελματιών ορισμένου τομέα μπορούν να συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Επιπλέον, η Επιτροπή διευκρίνισε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι εκτιμά ότι η νομολογία που αφορά τις υποχρεωτικές εισφορές έχει εφαρμογή στα επίμαχα μέτρα, διότι ο προαιρετικός χαρακτήρας των εισφορών είναι ουσιαστικά, στην προκειμένη περίπτωση, τυπικός, αφού παρέχονται ισχυρά κίνητρα στους παραγωγούς για να μετάσχουν στον μηχανισμό. Το γεγονός επίσης ότι η Επιτροπή προέβη στη διευκρίνιση αυτή με την αιτιολογική σκέψη 61 της προσβαλλόμενης απόφασης και όχι μετά από την αιτιολογική σκέψη 55 δεν αναιρεί, αντίθετα από ό,τι υποστηρίζει η Γαλλική Δημοκρατία, τη σαφήνεια της συλλογιστικής της Επιτροπής.
- 46 Κατά συνέπεια, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει κατά τρόπο σαφή, ρητό και μη διφορούμενο η συλλογιστική που ακολούθησε η Επιτροπή κατά την εξέταση του ζητήματος αν τα μέτρα που χρηματοδοτούνται συγχρόνως από κρατικές εισφορές και από προαιρετικές εισφορές των επαγγελματιών ορισμένου τομέα μπορούν να συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, με αποτέλεσμα αφενός το Γενικό Δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχο νομιμότητας και αφετέρου οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούσαν τη λήψη του μέτρου, ώστε να μπορούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους και να εξακριβώσουν αν η απόφαση είναι βάσιμη.

- 47 Από τα παραπάνω προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθεί ο πρώτος λόγος ακύρωσης, ο οποίος στηρίζεται στον ισχυρισμό ότι η αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης είναι ανεπαρκής.

Επί του δεύτερου λόγου ακύρωσης: ύπαρξη νομικού σφάλματος, καθόσον η Επιτροπή χαρακτήρισε ως κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ ορισμένα μέτρα που χρηματοδοτούνται από προαιρετικές εισφορές του οικείου τομέα

- 48 Η Γαλλική Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, χαρακτηρίζοντας ως κρατικές ενισχύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, ορισμένα μέτρα που χρηματοδοτούνται από προαιρετικές εισφορές του οικείου τομέα, υπέπεσε σε νομικό σφάλμα.

Παραδεκτό των επιχειρημάτων που στηρίζονται σε πραγματικά στοιχεία που δεν αμφισβητήθηκαν κατά τη διοικητική φάση της διαδικασίας

- 49 Η Επιτροπή υποστηρίζει καταρχάς ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν μπορεί να αμφισβητήσει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου την ορθότητα των παρατηρήσεων που διατύπωσε η Fedecom με το έγγραφο της 20ής Οκτωβρίου 2005 σχετικά με τον ρόλο αφενός των επαγγελματιών και αφετέρου του Oniflor κατά τον καθορισμό τόσο του ποσού των εισφορών των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών όσο και των επίμαχων μέτρων, αλλά και κατά την εφαρμογή των μέτρων αυτών.

- 50 Η Επιτροπή θεωρεί, πρώτον, ότι η Γαλλική Δημοκρατία έπρεπε να προβάλει τον ισχυρισμό αυτό όχι μαζί με τον λόγο ακύρωσης που στηρίζεται στην ύπαρξη νομικού σφάλματος, αλλά αυτοτελώς, διότι αφορά σφάλμα ως προς τα πραγματικά περιστατικά, αν όχι πρόδηλο σφάλμα εκτίμησης. Από τα γραπτά υπομνήματα της Γαλλικής Δημοκρατίας προκύπτει όμως ότι η Γαλλική Δημοκρατία επιδίωξε να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία αυτά ως επιχειρήματα υπέρ του λόγου ακύρωσης τον οποίο στηρίζει στον ισχυρισμό της ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα, επειδή χαρακτήρισε ως κρατικές ενισχύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, ορισμένα μέτρα που χρηματοδοτούνται από προαιρετικές εισφορές του οικείου τομέα.

- 51 Η Επιτροπή θεωρεί, δεύτερον, ότι τα επιχειρήματα αυτά είναι απαράδεκτα, διότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν διατύπωσε καμία αντίρρηση σχετικά με τις παρατηρήσεις που διατύπωσε η Fedecom με το έγγραφο της 20ής Οκτωβρίου 2005 κατά την επίσημη διαδικασία εξέτασης.

- 52 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το κράτος μέλος που έχει χορηγήσει ή προτίθεται να χορηγήσει ενισχύσεις κατά παρέκκλιση από τους κανόνες της Συνθήκης έχει την υποχρέωση να συνεργάζεται με την Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας στην οποία μετέχει, υποχρέωση λόγω της οποίας οφείλει, μεταξύ άλλων, να παρέχει όλα τα στοιχεία βάσει των οποίων το όργανο αυτό θα μπορεί να ελέγξει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρέκκλισης (απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1993, C-364/90, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-2097, σκέψη 20, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Δεκεμβρίου 1999, T-132/96 και T-143/96, Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-3663, σκέψη 140, και της 11ης Φεβρουαρίου 2009, T-25/07, Iride και Iride Energia κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-245, σκέψη 100). Η νομιμότητα μιας απόφασης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων πρέπει να εκτιμάται βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που μπορούσε να έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή όταν έλαβε τη σχετική απόφαση (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Σεπτεμβρίου 2003, C-197/99 P, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-8461, σκέψη 86, καθώς και απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1986, 234/84, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 2263, σκέψη 16). Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ειδικότερα ότι, αφού η έννοια της κρατικής ενίσχυσης αφορά αντικειμενική κατάσταση η οποία εκτιμάται κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης της Επιτροπής, οι εκτιμήσεις που έγιναν μέχρι την εν λόγω ημερομηνία είναι αυτές που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τη διενέργεια του δικαστικού αυτού ελέγχου (προπαρατεθείσα απόφαση Chronopost και La Poste κατά UFEX κ.λπ., σκέψη 144). Η Επιτροπή δηλαδή, αν οι ενδιαφερόμενοι δεν της έχουν παράσχει αντίθετες πληροφορίες, βασίμως στηρίζεται στα πραγματικά στοιχεία που διαθέτει κατά τον χρόνο της έκδοσης

της τελικής απόφασης, έστω και αν είναι εσφαλμένα, εφόσον έχει καλέσει επιτακτικά το κράτος μέλος να της παράσχει τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τα κρίσιμα πραγματικά στοιχεία (απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Οκτωβρίου 2005, T-318/00, Freistaat Thüringen κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4179, σκέψη 88).

- 53 Ομοίως, από τις διατάξεις του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης (ΕΕ L 83, σ. 1), προκύπτει ότι, κατόπιν της περάτωσης της επίσημης διαδικασίας εξέτασης σχετικά με παράνομη ενίσχυση, η απόφαση λαμβάνεται από την Επιτροπή βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, και ιδίως των στοιχείων που έχει παράσχει το κράτος μέλος με τις απαντήσεις του στις αιτήσεις πληροφοριών της Επιτροπής.
- 54 Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει εν προκειμένω ότι η Fedecom υπέβαλε στις 20 Οκτωβρίου 2005 τις παρατηρήσεις της ως ενδιαφερόμενος τρίτος και περιέγραψε, μεταξύ άλλων, τη σύνθεση, τους τρόπους χρηματοδότησης και τον ρόλο των εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών κατά τη χορήγηση των επίμαχων ενισχύσεων και ότι οι παρατηρήσεις αυτές διαβιβάστηκαν στις γαλλικές αρχές την 1η Δεκεμβρίου 2005, με την επισήμανση ότι είχαν προθεσμία ενός μηνός για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Οι εν λόγω αρχές δεν έθεσαν υπό αμφισβήτηση τα στοιχεία αυτά με το έγγραφο που απέστειλαν στις 28 Δεκεμβρίου 2005 και με το οποίο εξάλλου αφενός επέτρεψαν να διαβιαστούν στη Fedecom τα έγγραφά τους της 26ης Δεκεμβρίου 2002 και της 22ας Ιουλίου 2003 και αφετέρου επέφεραν μια διόρθωση στο ποσό των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν το 2002.
- 55 Από τις γενικές αρχές για τις οποίες έγινε λόγος ανωτέρω στις σκέψεις 52 και 53 προκύπτει ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν μπορεί να αμφισβητήσει για πρώτη φορά κατά την ένδικη διαδικασία την ορθότητα των παρατηρήσεων που διατύπωσε σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ένα τρίτος ενδιαφερόμενος, με δεδομένο ότι οι παρατηρήσεις αυτές της είχαν ήδη διαβιαστεί. Το γεγονός και μόνο ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν αντέδρασε όταν έλαβε γνώση των πραγματικών αυτών στοιχείων, αφού συμφωνούσε με τα συμπεράσματα της Fedecom, δεν αρκεί για να μην εφαρμοστεί η αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας.
- 56 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα τα επιχειρήματα με τα οποία η Γαλλική Δημοκρατία αμφισβητεί την ορθότητα των παρατηρήσεων που διατύπωσε η Fedecom με το έγγραφο της 20ής Οκτωβρίου 2005 σχετικά με τον ρόλο αφενός των επαγγελματιών και αφετέρου του Onifflhor κατά τον καθορισμό τόσο του ποσού των εισφορών των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών όσο και των επίμαχων μέτρων, αλλά και κατά την εφαρμογή των μέτρων αυτών.

Οι γενικές αρχές που έχουν σχέση με την έννοια του όρου «κρατικοί πόροι»

- 57 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ, οι ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.
- 58 Για να μπορεί ένα πλεονέκτημα να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου αυτού, πρέπει αφενός να χορηγείται άμεσα ή έμμεσα με κρατικούς πόρους και αφετέρου να μπορεί να καταλογιστεί στο κράτος (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1991, C-303/88, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1433, σκέψη 11, της 16ης Μαΐου 2002, C-482/99, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-4397, σκέψη 24, και της 20ής Νοεμβρίου 2003, C-126/01, GEMO, Συλλογή 2003, σ. I-13769, σκέψη 24).

- 59 Εξάλλου, από το γράμμα του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ προκύπτει ότι μόνον τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται άμεσα ή έμμεσα μέσω κρατικών πόρων θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις. Συγκεκριμένα, η διάκριση που γίνεται στη διάταξη αυτή μεταξύ των «ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη» και των ενισχύσεων που χορηγούνται «με κρατικούς πόρους» δεν σημαίνει ότι όλα τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται από τα κράτη συνιστούν ενισχύσεις, ανεξαρτήτως του αν χρηματοδοτούνται με κρατικούς πόρους, αλλά σκοπό έχει απλώς να περιλάβει στην έννοια αυτή τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται απευθείας από το κράτος, καθώς και τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς τους οποίους έχει ορίσει ή ιδρύσει το κράτος αυτό (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 58).
- 60 Υπενθυμίζεται επίσης ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ καλύπτει όλα τα χρηματικά μέσα που ενδεχομένως χρησιμοποιούν οι δημόσιες αρχές για τη στήριξη των επιχειρήσεων, χωρίς να έχει σημασία αν μέσα αυτά αποτελούν πάγια περιουσιακά στοιχεία των εν λόγω δημόσιων αρχών. Συνεπώς, ακόμη και αν οι δημόσιες αρχές δεν έχουν διαρκώς στην κατοχή τους τα αντιστοιχούντα στο επίμαχο μέτρο ποσά, το γεγονός ότι τα ποσά αυτά παραμένουν διαρκώς υπό δημόσιο έλεγχο και, συνεπώς, στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών αρκεί για να χαρακτηρισθούν ως κρατικοί πόροι (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 2000, C-83/98 P, Γαλλία κατά Ladbroke Racing και Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-3271, σκέψη 50, και προπαρατεθείσα απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 37). Ομοίως, το γεγονός ότι οι πόροι είναι αρχικά ιδιωτικής φύσης δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό τους ως κρατικών ενισχύσεων κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-358/94, Air France κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2109, σκέψεις 63 έως 65).
- 61 Κατά τη νομολογία, το γεγονός και μόνο ότι ένα σύστημα επιδοτήσεων που ωφελεί ορισμένους επιχειρηματίες συγκεκριμένου τομέα χρηματοδοτείται εν όλω ή εν μέρει από εισφορές που επιβάλλει η δημόσια αρχή στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι το σύστημα αυτό δεν έχει τον χαρακτήρα ενίσχυσης χορηγούμενης από το κράτος, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (προπαρατεθείσες αποφάσεις του Δικαστηρίου Steinike & Weinlig, σκέψη 22, και της 11ης Νοεμβρίου 1987, Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 23· βλ., επίσης, απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 351, σκέψεις 27 και 35).
- 62 Αντίθετα, το Δικαστήριο δεν δέχτηκε να χαρακτηρίσει ως κρατικούς πόρους τα ποσά που είχε συγκεντρώσει ένας δημόσιος φορέας χάρη στις εισφορές που είχαν καταβάλει οι επιχειρηματίες μόνο που ωφελούνταν από το οικείο μέτρο, τα οποία όμως δεν είχαν παραμείνει ποτέ στη διάθεση των εθνικών αρχών και είχαν χρησιμεύσει για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δράσεων, τις οποίες είχαν αποφασίσει οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες και μόνο (βλ., συναφώς, την προπαρατεθείσα απόφαση Pearle κλπ., σκέψεις 36 έως 39).
- 63 Επομένως, το κριτήριο που έχει σημασία για να εξακριβωθεί αν πρόκειται για δημόσιους πόρους είναι, ανεξάρτητα από την αρχική προέλευση των πόρων αυτών, ο βαθμός παρέμβασης της δημόσιας αρχής κατά τον προσδιορισμό των μέτρων και των τρόπων χρηματοδότησής τους.
- 64 Το γεγονός και μόνο ότι οι εισφορές των ενδιαφερόμενων επιχειρηματιών που προορίζονται για τη χρηματοδότηση ενός μέρους των επίμαχων μέτρων έχουν απλώς προαιρετικό και όχι υποχρεωτικό χαρακτήρα δεν αρκεί για να μην εφαρμοστεί η εν λόγω αρχή. Πράγματι, ο βαθμός παρέμβασης της δημόσιας αρχής σχετικά με τις εισφορές αυτές μπορεί να είναι σημαντικός, ακόμη και όταν οι εισφορές αυτές δεν έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα.
- 65 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι, για να εξακριβωθεί αν συνιστά νομικό σφάλμα ο χαρακτηρισμός από την Επιτροπή των επίμαχων μέτρων ως κρατικών ενισχύσεων κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, πρέπει να εξεταστεί ο ρόλος της δημόσιας αρχής κατά τον προσδιορισμό των μέτρων αυτών και των τρόπων χρηματοδότησής τους.

- 66 Όσον αφορά την εκτίμηση του ρόλου της δημόσιας αρχής κατά τον προσδιορισμό των επίμαχων μέτρων, η εξέταση του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει να είναι σφαιρική, διότι δεν είναι δυνατή καμία διάκριση ανάλογα με τον τρόπο χρηματοδότησής τους, αφού όλες οι εισφορές, τόσο οι δημόσιες όσο και οι ιδιωτικές, συγκεντρώνονται αδιακρίτως εντός ενός επιχειρησιακού ταμείου.

Εξέταση των όρων λειτουργίας του συστήματος των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας

- 67 Το κύριο αντικείμενο της εξέτασης είναι οι όροι λειτουργίας του συστήματος των επίμαχων μέτρων, και συγκεκριμένα ο προσδιορισμός του ύψους των δημόσιων και των ιδιωτικών εισφορών που προορίζονται για τη χρηματοδότησή τους και ο προσδιορισμός των προϋποθέσεων χρησιμοποίησής τους.
- 68 Όσον αφορά, πρώτον, τον προσδιορισμό του ύψους των δημόσιων και των ιδιωτικών εισφορών που προορίζονται για τη χρηματοδότηση των επίμαχων μέτρων, από τη δικογραφία, και συγκεκριμένα από το έγγραφο της Fedecom της 20ής Οκτωβρίου 2005, προκύπτει ότι ο Oniflhor, δημόσιος οργανισμός εμπορικού και βιομηχανικού χαρακτήρα που υπόκειται στην εποπτεία του Δημοσίου, λάμβανε μονομερώς τις αποφάσεις για τα ποσά που χορηγούνταν υπέρ των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας και για το ύψος των εισφορών που έπρεπε να καταβάλλουν οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές σχετικά με τα προγράμματα περιόδου εμπορίας. Οι εισφορές αυτές καθορίζονταν από τον Oniflhor με βάση ένα ποσοστό της ποσότητας ή της αξίας των οπωροκηπευτικών που διέθεταν πράγματι στο εμπόριο οι δικαιούχοι παραγωγοί και εισπράττονταν από τις εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές των εθνικών τομέων κάθε προϊόντος, οι οποίες τις κατέβαλλαν στη συνέχεια στον Oniflhor. Ο οργανισμός αυτός συμπλήρωνε τα ποσά αυτά με δημόσια ενίσχυση που αντιπροσώπευε το 50 έως 70 % της συνολικής ενίσχυσης. Σε περίπτωση που οι παραγωγοί δεν κατέβαλλαν τις εισφορές των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών, οι ενισχύσεις που χορηγούνταν από τον Oniflhor δεν καταβάλλονταν στους παραγωγούς και παρέμεναν δεσμευμένες στις εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές, οι οποίες είχαν την υποχρέωση να τις επιστρέψουν στον Oniflhor.
- 69 Οι εν λόγω εισφορές, αντίθετα από ότι συνέβαινε με άλλες εισφορές που εισέπρατταν οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές, δεν είχαν υποχρεωτικό χαρακτήρα, όπως άλλωστε αποδεικνύεται από το γεγονός ότι ορισμένες οργανώσεις παραγωγών αρνούνταν να τις καταβάλλουν. Οι εισφορές αυτές δεν ήταν επομένως δυνατόν να διέπονται από τις διατάξεις του code rural που αφορούν τις υποχρεωτικές εισφορές.
- 70 Πράγματι, από τις διατάξεις των άρθρων R*553-2 και R*553-6 του code rural προκύπτει ότι οι διατάξεις αυτές αφορούν μόνο τα τέλη εγγραφής και τις λειτουργικές εισφορές που καταβάλλουν υποχρεωτικά οι παραγωγοί στις αναγνωρισμένες ενώσεις παραγωγών και στις εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές. Η Γαλλική Δημοκρατία δεν μπορεί συνεπώς να επικαλείται τους κανόνες που αφορούν τον καθορισμό των τελών εγγραφής αυτών και των εισφορών αυτών από τις αναγνωρισμένες ενώσεις παραγωγών σύμφωνα με το άρθρο R*553-5 του code rural.
- 71 Ομοίως, το άρθρο R*553-7 του code rural, το οποίο προβλέπει ότι, όταν μια εγκεκριμένη γεωργική οικονομική επιτροπή έχει επιτύχει να κηρυχθεί υποχρεωτικός για όλους τους παραγωγούς της περιφέρειάς της ένας κανόνας που έχει θεσπιστεί για τους παραγωγούς και τις ενώσεις παραγωγών που είναι μέλη της, οι εν λόγω παραγωγοί, για τους οποίους έχει καταστεί υποχρεωτικός ο κανόνας αυτός, οφείλουν, σύμφωνα με υπουργική απόφαση, το σύνολο ή ένα μέρος των εισφορών που καθορίζονται με βάση την αξία της διατιθέμενης στο εμπόριο παραγωγής, δεν είχε εφαρμογή στις εισφορές που προορίζονταν για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας. Συναφώς υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, είναι παράνομη η επιβολή σε παραγωγούς που δεν ανήκουν σε ένωση παραγωγών οποιασδήποτε υποχρέωσης συμμετοχής στη χρηματοδότηση των ταμείου που έχει

συσταθεί από την ένωση παραγωγών αυτή, αν η υποχρέωση αυτή εξυπηρετεί τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που καθαυτές κρίνονται αντίθετες προς το κοινοτικό δίκαιο (απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Νοεμβρίου 1986, 218/85, Cerafel, Συλλογή 1986, σ. 3513, σκέψη 22).

- 72 Εξάλλου, η Γαλλική Δημοκρατία δεν μπορεί να επικαλείται τις διατάξεις του άρθρου 15 του κανονισμού 2200/96 που αφορούν την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών. Συγκεκριμένα, μολονότι το κοινό σημείο μεταξύ των επιχειρησιακών προγραμμάτων που εφαρμόζονταν στο πλαίσιο της διάταξης αυτής και των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας ήταν απλώς το γεγονός ότι συγχρηματοδοτούνταν από δημόσια αρχή και από εισφορές των παραγωγών που μετείχαν στο πρόγραμμα, οι οποίες καθορίζονταν με βάση τις ποσότητες ή την αξία των οπωροκηπευτικών που διετίθεντο στο εμπόριο, δεν αμφισβητείται ότι οι διατάξεις αυτές δεν είχαν εφαρμογή στα επίμαχα μέτρα, αλλά μόνο στα μέτρα που θεσπίζονταν στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών.
- 73 Τέλος, η Γαλλική Δημοκρατία δεν προσκόμισε, εν πάση περιπτώσει, κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο βάσει του οποίου θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι το ύψος της εισφοράς που κατέβαλλαν οι παραγωγοί καθοριζόταν από τους ίδιους.
- 74 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι αποφάσεις για το ύψος των εισφορών που κατέβαλλαν οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές και για τα συνολικά ποσά που χορηγούνταν για τα προγράμματα περιόδου εμπορίας λαμβάνονταν μονομερώς από τον Oniflhor.
- 75 Όσον αφορά, δεύτερον, τον καθορισμό του περιεχομένου των επίμαχων μέτρων και των τρόπων εφαρμογής τους, από τη δικογραφία, και συγκεκριμένα από τα στοιχεία που διαβίβασε η Fedecom στις 20 Οκτωβρίου 2005, προκύπτει ότι τα επίμαχα μέτρα καθορίζονταν από τον Oniflhor με αποφάσεις που έφεραν τη σφραγίδα του διευθυντή του Oniflhor και του ελεγκτή του Δημοσίου και ότι οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές δεν μετείχαν στον καθορισμό των μέτρων αυτών και δεν είχαν κανένα περιθώριο χειρισμών για την εφαρμογή τους.
- 76 Η Γαλλική Δημοκρατία θεωρεί πάντως ότι ο μόνος σκοπός των αποφάσεων του Oniflhor ήταν να καταγραφούν οι εισφορές που είχαν δεσμευθεί να καταβάλουν οι επαγγελματίες και οι δημόσιες αρχές.
- 77 Η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζει δηλαδή ότι τα επίμαχα μέτρα καθορίζονταν και εφαρμόζονταν από τους επαγγελματίες και μόνο και ότι η παρέμβαση του Oniflhor συνίστατο απλώς στην εφαρμογή των αποφάσεων των επαγγελματιών αυτών και στη συμμετοχή στη χρηματοδότησή τους. Η Γαλλική Δημοκρατία στηρίζει την επιχειρηματολογία της σε δύο έγγραφα, τα οποία προσκόμισε για πρώτη φορά με το υπόμνημα απάντησης, προκειμένου να αποδείξει ότι την πρωτοβουλία σχετικά με τα προγράμματα περιόδου εμπορίας αναλάμβαναν οι γεωργικές οικονομικές επιτροπές. Από τη σκέψη 55 της παρούσας απόφασης προκύπτει όμως ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν μπορεί να αμφισβητήσει για πρώτη φορά κατά την ένδικη διαδικασία την ορθότητα των παρατηρήσεων που διατύπωσε κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ένα τρίτος ενδιαφερόμενος, με δεδομένο ότι οι παρατηρήσεις αυτές της είχαν ήδη διαβιβαστεί και η ίδια δεν είχε προβάλει αντιρρήσεις σχετικά με το περιεχόμενό τους.
- 78 Εν πάση περιπτώσει, επισημαίνεται ότι από τις επιστολές αυτές, τις οποίες απέστειλαν στον Oniflhor το 2001 οι εθνικοί τομείς προϊόντων δύο εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών, μπορεί απλώς να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου την οποία αφορά η παράβαση του κράτους μέλους, υπήρξαν δύο περιπτώσεις στις οποίες υποβλήθηκαν στον Oniflhor από εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές προτάσεις για τη λήψη μέτρων στο πλαίσιο των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας. Οι επιστολές αυτές δεν αποτελούν όμως επαρκή στοιχεία που να αναιρούν την ορθότητα των στοιχείων που διαβίβασε η Fedecom στις 20 Οκτωβρίου 2005 και

σύμφωνα με τα οποία οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές δεν είχαν αρμοδιότητα για τον καθορισμό των μέτρων που λαμβάνονταν στο πλαίσιο των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας, για τον οποίο αποκλειστικά αρμόδιος ήταν ο Oniflhor.

- 79 Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία ομολόγησε με τα υπομνήματά της ότι οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές είχαν την υποχρέωση να εφαρμόζουν τα μέτρα που προβλέπονταν στο πλαίσιο των προγραμμάτων περιόδου εμπορίας, όπως τα μέτρα αυτά είχαν καθοριστεί με την απόφαση του διευθυντή του Oniflhor. Το γεγονός ότι αυτό οφειλόταν στο ότι ο Oniflhor μετείχε στη χρηματοδότηση των εν λόγω μέτρων δεν έχει καμία σημασία για την εκτίμηση του βαθμού στον οποίο η δημόσια αρχή ασκούσε έλεγχο επί της εφαρμογής των μέτρων αυτών.
- 80 Τέλος, η Γαλλική Δημοκρατία αναφέρει ότι, αντίθετα από ό,τι συνέβαινε στην περίπτωση την οποία αφορούσε η προπαρατεθείσα απόφαση Air France κατά Επιτροπής (σκέψη 65), ο Oniflhor δεν είχε τη δυνατότητα να διαθέτει ελεύθερα τους πόρους που κατέβαλλαν οι επαγγελματίες, αφού τους πόρους αυτούς διαχειρίζονταν οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές. Από τη νομολογία όμως του Δικαστηρίου που παρατέθηκε ανωτέρω στη σκέψη 60 προκύπτει ότι, ακόμη και αν οι δημόσιες αρχές δεν έχουν διαρκώς στην κατοχή τους τα συγκεκριμένα ποσά, το γεγονός ότι τα ποσά αυτά παραμένουν διαρκώς υπό δημόσιο έλεγχο και, συνεπώς, στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών αρκεί για τον χαρακτηρισμό τους ως κρατικών πόρων.
- 81 Εν προκειμένω όμως το Δημόσιο ήταν κάλλιστα σε θέση, αφού ασκούσε αποφασιστική επιρροή ως προς τον καθορισμό και την εφαρμογή των επίμαχων μέτρων, να διοχετεύσει τους πόρους των εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών προς τη χρηματοδότηση π.χ. ειδικών οφελών υπέρ ορισμένων παραγωγών.
- 82 Πράγματι έχει αποδειχθεί ότι οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές δεν είχαν κανένα περιθώριο χειρισμών ως προς την εφαρμογή των μέτρων που καθόριζε ο Oniflhor.
- 83 Εξάλλου, από πολλές διατάξεις του code rural προκύπτει ότι η δημόσια αρχή είχε την εξουσία να ασκεί εμπειρισταμένους και τακτικούς ελέγχους ως προς τα επίμαχα ποσά. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο R*553-10 του code rural, ο έλεγχος που ασκεί ο Υπουργός Γεωργίας επί των εγκεκριμένων οικονομικών επιτροπών αφορά κυρίως τη λογιστική καταχώριση και το νομότυπο των πράξεων των φορέων αυτών και τη χρήση των δημόσιων ενισχύσεων που λαμβάνουν. Προς τούτο, το άρθρο R*553-13 προβλέπει ότι οι εξουσιοδοτημένοι υπάλληλοι του Υπουργείου Γεωργίας έχουν πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες των εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών και ότι μπορούν να λαμβάνουν επιτόπου γνώση κάθε εγγράφου ή στοιχείου λογιστικής ή διοικητικής φύσης.
- 84 Τέλος, πρέπει να τονιστεί ο προεξάρχων ρόλος του Δημοσίου εντός των εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών, στις οποίες εκπροσωπείται από τον νομάρχη της περιοχής. Συγκεκριμένα, από τις διατάξεις του code rural προκύπτει ότι η αίτηση έγκρισης κάθε γεωργικής οικονομικής επιτροπής που υποβάλλεται δυνάμει του άρθρου R*552-1 του εν λόγω κώδικα στο Υπουργείο Γεωργίας με σκοπό τη λήψη δημόσιων ενισχύσεων πρέπει, δυνάμει του άρθρου R*552-2 του ίδιου αυτού κώδικα, να συνοδεύεται από ορισμένα έγγραφα, μεταξύ των οποίων το «καταστατικό της επιτροπής», το οποίο πρέπει να περιέχει τη ρήτρα ότι «οι κανόνες τους οποίους θεσπίζει η επιτροπή δεν έχουν εφαρμογή πριν εγκριθούν από τον Υπουργό Γεωργίας», μια «δήλωση που να διευκρινίζει τη φύση και τις μορφές της ενίσχυσης που ενδέχεται να παρέχει η επιτροπή στα μέλη της» και τα «κείμενα των κανόνων που θεσπίζει η επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου L.552-1». Κατά το άρθρο R.552-10 του code rural, οι εγκεκριμένες γεωργικές επιτροπές δεν μπορούν να θεσπίζουν νέους κανόνες ή να τροποποιούν τους εγκεκριμένους ήδη κανόνες χωρίς τη ρητή έγκριση του Υπουργού Γεωργίας. Επιπλέον, το άρθρο R.552-11 του code rural προβλέπει ότι ο Υπουργός Γεωργίας διορίζει έναν αντιπρόσωπό του σε κάθε εγκεκριμένη οικονομική γεωργική επιτροπή, ο οποίος έχει τον ρόλο τεχνικού συμβούλου της επιτροπής, μετέχει στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και στις γενικές συνελεύσεις ή εκπροσωπείται σ' αυτές, υπό τις προϋποθέσεις που έχει θέσει ο Υπουργός Γεωργίας, μπορεί να συμβουλευεται επιτόπου κάθε έγγραφο και στοιχείο που

αφορά τη δραστηριότητα της επιτροπής ή των οργανισμών που είναι μέλη της ή να ζητεί να του διαβιβαστούν τα εν λόγω έγγραφα ή στοιχεία και ενημερώνεται κατά τακτά διαστήματα για κάθε απόφαση του διοικητικού συμβουλίου και για τα ψηφίσματα ή τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης. Ομοίως, το άρθρο 1 της απόφασης του Υπουργού Γεωργίας, της 30ής Οκτωβρίου 2000, σχετικά με τους τρόπους εκπροσώπησης του Δημοσίου στις γεωργικές οικονομικές επιτροπές στον τομέα των οπωροκηπευτικών (*JORF* της 15ης Νοεμβρίου 2000, σ. 18079), προβλέπει ότι ο νομάρχης της περιοχής ή ο αντιπρόσωπός του μετέχει αυτοδικαίως σε όλες τις συνεδριάσεις που πραγματοποιούν τα διευθυντικά όργανα των εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών με σκοπό τη λήψη αποφάσεων και ότι του αποστέλλονται όλα τα κείμενα αποφάσεων και όλα τα πρακτικά που καταρτίζονται στις συνεδριάσεις αυτές. Κατά το άρθρο 2 της ίδιας αυτής απόφασης, ο εκπρόσωπος του Δημοσίου, επικουρούμενος συναφώς από τον *Oniflor*, μεριμνά ώστε οι επιτροπές εαυτές να επιτελούν το έργο τους σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν δοθεί με τις νομοθετικές και κανονιστικές πράξεις και, προς τούτο, θεωρεί υποχρεωτικά τις αποφάσεις των διευθυντικών οργάνων των επιτροπών, και συγκεκριμένα της γενικής συνέλευσης ή του διοικητικού συμβουλίου, πριν από τη θέση τους σε εφαρμογή, καθώς και τις συμβάσεις που συνάπτονται με σκοπό τον καθορισμό των υποχρεώσεων των μελών της επιτροπής ή τον καθορισμό των τρόπων χρησιμοποίησης τόσο των εθνικών δημόσιων χρηματοδοτήσεων στους τομείς της λειτουργίας ή των επενδύσεων στον κλάδο της παραγωγής όσο και των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων. Εκτελεστές είναι μόνο οι αποφάσεις που έχουν θεωρηθεί κατά τα ανωτέρω.

- 85 Η Γαλλική Δημοκρατία έχει αναγνωρίσει ότι το Δημόσιο έχει αυτό τον σημαντικό ρόλο σε σχέση με τη λειτουργία των εγκεκριμένων γεωργικών οικονομικών επιτροπών. Το γεγονός ότι ο σημαντικός αυτός ρόλος οφείλεται στη δυνατότητα των επιτροπών αυτών να καθιστούν τους κανόνες τους υποχρεωτικούς για όλους τους παραγωγούς της οικείας περιφέρειας δεν έχει καμία σημασία για την εκτίμηση της παρουσίας του Δημοσίου εντός των επιτροπών αυτών.
- 86 Η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζει επίσης ότι ο αντιπρόσωπος του νομάρχη της περιοχής, μολονότι παρίσταται στις συνεδριάσεις των διευθυντικών οργάνων της γεωργικής οικονομικής επιτροπής, εντούτοις δεν μετέχει στη λήψη των αποφάσεών τους. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 2 της απόφασης του Υπουργού Γεωργίας, της 30ής Οκτωβρίου 2000, προκύπτει όμως ότι οι αποφάσεις των διευθυντικών οργάνων των επιτροπών και οι συμβάσεις που αφορούν τους τρόπους χρησιμοποίησης των δημόσιων χρηματοδοτήσεων είναι εκτελεστές μόνο αν έχουν θεωρηθεί από τον νομάρχη της περιοχής ή τον αντιπρόσωπό του.
- 87 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι αποφάσεις για τα μέτρα που χρηματοδοτούνταν από τα προγράμματα περιόδου εμπορίας και για τους τρόπους εκτέλεσής τους λαμβάνονταν μονομερώς από τον *Oniflor* και ότι οι εγκεκριμένες γεωργικές οικονομικές επιτροπές, έστω και αν διαχειρίζονταν τα επιχειρησιακά ταμεία που προορίζονταν για τη χρηματοδότηση των μέτρων αυτών, δεν είχαν πάντως κανένα περιθώριο χειρισμών για την εφαρμογή τους.
- 88 Το τελικό συμπέρασμα επομένως είναι ότι αρμόδιος για τον καθορισμό των επίμαχων μέτρων και των τρόπων χρηματοδότησής τους ήταν ο *Oniflor*, δημόσιος οργανισμός εμπορικού και βιομηχανικού χαρακτήρα που υπόκειται στην εποπτεία του Δημοσίου. Αντίθετα, οι αποδέκτες των μέτρων αυτών είχαν μόνο το δικαίωμα να μετέχουν ή να μη μετέχουν στο σύστημα που είχε καθορίσει ο *Oniflor*, καταβάλλοντας ή αρνούμενοι να καταβάλλουν τις εισφορές των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών που καθόριζε ο εν λόγω οργανισμός. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα επίμαχα μέτρα συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 89 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί ο δεύτερος λόγος ακύρωσης, ο οποίος αφορά την ύπαρξη νομικού σφάλματος σχετικά με την έννοια του όρου «κρατικοί πόροι» και συνεπώς η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 90 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 91 Δεδομένου ότι η Γαλλική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

Kanninen
Wahl
Soldevila Fragoso

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Σεπτεμβρίου 2012.

(υπογραφές)